

EIROPAS PARLAMENTS

2004

2009

Ekonomikas un monetārā komiteja

PAGaidu
◀2006/2270▶ (INI)

12.3.2007

ZIŅOJUMA PROJEKTS

par finanšu pakalpojumu politiku laikposmā no 2005. līdz 2010. gadam —
Baltā grāmata
(2006/2270(INI))

Ekonomikas un monetārā komiteja

Referente: *Ieke van den Burg*

PR_INI

SATURS

Lpp.

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS3

PASKAIDROJUMS10

EIROPAS PARLAMENTA REZOLŪCIJAS PRIEKŠLIKUMS

par finanšu pakalpojumu politiku laikposmā no 2005. līdz 2010. gadam — Baltā grāmata
(2006/2270(INI))

Eiropas Parlaments,

- ņemot vērā Komisijas Balto grāmatu par finanšu pakalpojumu politiku laikposmā no 2005. līdz 2010. gadam (COM(2005)0629),
- ņemot vērā Komisijas pieņemtā Finanšu pakalpojumu rīcības plāna (*FSAP*) (COM(1999)0232) īstenošanu, it īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 28. janvāra Direktīvu 2003/6/EK par iekšējās informācijas ļaunprātīgu izmantošanu un tirgus manipulācijām (tirgus ļaunprātīga izmantošana)¹, Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Direktīvu 2004/39/EK par finanšu instrumentu tirgiem², Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 15. decembra Direktīvu 2004/109/EK par pārredzamības prasību saskaņošanu attiecībā uz informāciju par emitentiem, kuru vērtspapīri ir pieņemti tirdzniecībai regulētā tirgū³, direktīvas (*CRD*) par prasībām attiecībā uz sākumkapitālu (Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 14. jūnija Direktīva 2006/48/EK par kredītiestāžu darbības sākšanu un veikšanu (pārstrādāta)⁴ un Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 14. jūnija Direktīva 2006/49/EK par ieguldījumu sabiedrību un kredītiestāžu kapitāla pietiekamību (pārstrādāta)⁵) un Eiropas Parlamenta un Padomes priekšlikums direktīvai par akcionāru balsstiesību izmantošanu sabiedrībās, kuru juridiskā adrese ir dalībvalstī un kuru akcijas atļauts tirgot regulētā tirgū (COM(2005)0685),
- ņemot vērā Komisijas dienestu darba dokumentu — 2006. gada ziņojumu par vienotā finanšu pakalpojumu tirgus progresu,
- ņemot vērā 2006. gada 7. novembra Eiropas Rīcības kodeksu par mijieskaitu un norēķiniem⁶ un priekšlikumu par eirosistēmu, lai attīstītu norēķinu sistēmu darījumiem ar vērtspapīriem, izmantojot centrālās bankas līdzekļus (*Target2–Securities*),
- ņemot vērā Komisijas priekšlikumu direktīvai, ar ko groza Padomes Direktīvu 92/49/EEK un Direktīvas 2002/83/EK, 2004/39/EK, 2005/68/EK un 2006/48/EK attiecībā uz procedūras noteikumiem un vērtēšanas kritērijiem, kas piemērojami, veicot piesardzīgu novērtējumu par līdzdalības iegūšanu un palielināšanu finanšu nozarē (COM(2006)0507),
- ņemot vērā 2006. gada 23. februārī publicēto Finanšu pakalpojumu komitejas (*FSC*) ziņojumu par finansiālo uzraudzību (*T. Francq* ziņojums),
- ņemot vērā Iestāžu uzraudzības grupas 2007. gada 26. janvārī publicēto otro starpposma ziņojumu par *Lamfalussy* procesa pārraudzību,

¹ OV L 96, 12.04.2003., 16. lpp.

² OV L 145, 30.04.2004., 1. lpp.

³ OV L 390, 31.12.2004., 38. lpp.

⁴ OV L 177, 30.06.2006., 1. lpp.

⁵ OV L 177, 30.06.2006., 201. lpp.

⁶ http://ec.europa.eu/internal_market/financial-markets/docs/code/code_en.pdf.

- ņemot vērā Eiropas Vērtspapīru regulatoru komitejas (*CESR*) 2004. gada 25. oktobrī publicēto ziņojumu par „kuri pārraudzības instrumenti ES vērtspapīru tirgiem” („Himalaju” ziņojums),
 - ņemot vērā 2005. gada 28. aprīļa rezolūciju par ES finanšu tirgus integrācijas pašreizējo stāvokli¹ un 2006. gada 4. jūlija rezolūciju par konsolidāciju finanšu pakalpojumu nozarē²,
 - ņemot vērā Reglamenta 45. pantu,
 - ņemot vērā Ekonomikas un monetārās komitejas ziņojumu (A6-0000/2007),
1. izsaka atzinību Komisijai par tās ieguldījumu *FSAP*, veidojot Eiropas kapitāla tirgu, kurš ne tikai savas finanšu noteikumu kvalitātes un viengabalainības dēļ kļuvis par vadošo tirgu pasaulē;
 2. mudina dalībvalstis nodrošināt savlaicīgu un konsekventu *FSAP* īstenošanu; aicina Komisiju pārraudzīt *FSAP* īstenošanu un trīs komiteju līmenī nepārtraukti uzlabot tā konsekventu piemērošanu;
 3. atzinīgi vērtētu, ja tiktu veikta *FSAP* pasākumu ekonomiskās ietekmes padziļināta pārbaude, ņemot vērā Lisabonas stratēģijas programmu; lūdz Komisijai sākt šādu izpēti, vienlaikus sagatavojot tās ikgadējos progresa un īstenošanas pārraudzības ziņojumus;

Tirgus koncentrācija

4. atzīmē, ka finanšu pakalpojumu augšējā tirgus segmentā pastāv augsts lielo uzņēmumu, galvenokārt audita firmu, kredītu vērtēšanas iestāžu (*CRA*) un investīciju banku tirgus koncentrācijas līmenis; mudina Komisiju un konkurenci regulējošās valstu iestādes rūpīgi ieviest EK konkurences noteikumus; uzsver nepieciešamību pēc pieejamām kompensāciju un sūdzību procedūrām; un lūdz Komisijai pienācīgi ņemt vērā pakalpojumu izmantotāju skatījumu;
5. uzsver nepieciešamību pēc *CRA* maksājumu pārredzamības un vērtēšanas un konsultēšanas darbību, kā arī saistīto izmaksu nošķiršanas; uzsver, ka, piem., direktīvās par prasībām attiecībā uz sākumkapitālu kredītu vērtēšanas iestādēm ir valstiska nozīme un ka tādējādi tām jāatbilst augstajiem pieejamības, kvalitātes un uzticamības standartiem; mudina Vērtspapīru un biržu komisiju (*SEC*) un Eiropas Vērtspapīru regulatoru komiteju (*CESR*) rūpīgi pārraudzīt *CRA*, pamatojoties uz Starptautiskās Vērtspapīru komisiju organizācijas rīcības kodeksu, un ieteikt, vai ir nepieciešami turpmāki regulējoši pasākumi;
6. paredz, ka pēc Direktīvas 2004/39/EK par tirgiem un finanšu instrumentiem (*MiFID*)³ ieviešanas palielināsies ne tikai tirdzniecības platformu konkurence, bet arī lielo biržu konsolidācija; uzskata, ka ir vajadzīga stingra noteikumu un uzraudzības metožu

¹ OV C 45 E, 23.02.2006., 140. lpp.

² P6_TA(2006)0294

³ OV L 145, 30.04.2004., 1. lpp.

transatlantiska konverģence; uzsver, ka noteikti ir jābūt labai pārvaldei un ka īpašumtiesību maiņai nevajadzētu ietekmēt pakalpojumu izmantotājus;

7. aicinot sasniegt progresu citu 2001. gada *Giovanni* ziņojumā norādīto šķēršļu novēršanā, atkārtoti uzsver, ka sabiedrības interesēs attiecībā uz norēķinu drošību ir jāuzlabo pēctirdzniecības infrastruktūra, ņemot vērā gan cenu pārredzamību, gan konkurenci; šajā kontekstā ir cieši apņēmies rūpīgi sekot līdzi ar Rīcības kodeksu saistītajiem jaunumiem un projektam *TARGET2–Securities*;
8. norāda uz deleģētās balsošanas starpnieku pieaugošo ietekmi; lūdz Komisijai stingri kontrolēt gaidāmās direktīvas sekas, kas var ietekmēt akcionāru balsstiesību izmantošanu sabiedrībās (COM(2005)0685), kurās tiek atbalstīta deleģētā balsošana, kā arī lūdz izstrādāt īpašus pasākumus, ar kuriem varētu novērst dominējošu stāvokli tirgū, tirgus ļaunprātīgu izmantošanu un šādu starpnieku interešu konflikta risku;
9. atzīmē, ka neliels skaits lielo investīciju banku sniedz pakalpojumus visiem visaugstākā līmeņa emitentiem un investoriem, ieskaitot arī pašas bankas; ļoti atzinīgi vērtē uzraudzības iestāžu pastiprināto modrību gadījumos, kad notiek tirgus manipulācijas — vai nu tā būtu iekšējās informācijas ļaunprātīga izmantošana darījumos, vai citu apsteigšana; mudina Komisiju sadarbībā ar ASV regulatoriem sākt padziļinātu nozares izpēti, lai novērstu interešu konfliktus un pārbaudītu, vai iekšējie rīcības kodeksi un „Ķīnas mūri” ir pietiekami, lai sasniegtu atbilstošu korporatīvās pārvaldības līmeni un tirgus pārredzamību;

Alternatīvie ieguldījumu instrumenti

10. pilnībā apzinās tādu alternatīvo ieguldījumu instrumentu ātru rašanos (drošības fondi un privātais kapitāls), kuri tirgū ne tikai nodrošina likviditāti un diversifikāciju, bet var izraisīt arī sistēmisku risku, sabiedrību finanšu līdzsvarojuma un parāda attiecības līmeņu pastāvīgu palielināšanos, kā arī citu finanšu iestāžu riska darījumu līmeņa palielināšanos;
11. izsaka nožēlu, ka Komisija savos pētījumos līdz šim ir pievērsusies tikai šādu finanšu līdzekļu palielināšanas šķēršļiem un nav veltījusi uzmanību ne trūkumiem, kas saistīti ar prasībām sniegt korporatīvās pārvaldības un investīciju politikas informāciju, ne noteikumu pieņemšanai par finanšu līdzsvarojuma līmeni, riska pārvaldību un diversifikāciju; pieprasa plašāku un kritiskāku pieeju;
12. mudina Komisiju novērtēt uzraudzības kvalitāti vietās, kur atrodas ārzonas uzņēmumi, un veicināt sadarbību; iesaka iesaistīt ASV tādu kompensācijas pasākumu izpētē kā īpašu finanšu darījumu aplikšana ar nodokļiem;

Finanšu pieejamība mazumtirdzniecības segmentā

13. atzīmē, ka ES mazumtirdzniecības finanšu tirgu pārrobežu integrācija ir nepietiekama; atzīmē, ka patērētāji dod priekšroku nevis virtuāliem, bet fiziskiem uzņēmumiem, un tādējādi veidojas galvenokārt pašmāju finansēšanas struktūra; brīdina, ka nedrīkst mainīt valsts patērētāju aizsardzības tradīcijas un tiesiskās sistēmas, vienkārši izmantojot pieeju „viens der visiem”;

14. uzskata, ka labāka ir pieeja, kas vērsta uz konkrētiem šķēršļiem, ar kuriem jāsastopas mobilajiem pārrobežu pakalpojumu izmantotājiem; rosina pilnveidot visas Eiropas finanšu izmēģinājuma produktus, piem., finanšu nozares piedāvātos pensiju, hipotēku vai apdrošināšanas produktus, un aicina Komisiju izstrādāt atbilstošu noteikumu, uzraudzības, līgumtiesību un patērētāju aizsardzības sistēmu attiecībā uz tādiem produktiem, kas ir virtuāli un kurus savstarpēji atzīst Eiropas Savienības dalībvalstis;
15. ir ievērojis, ka nozares pētījums par banku pakalpojumiem privātpersonām un maziem un vidējiem uzņēmumiem liecina par vairāku jomu uzlabošanu, tomēr ir pamats bažām, ka esošo nepilnīgo sistēmu atklāšanas rezultātā var rasties situācija, kad augstas tirgus koncentrācijas dēļ veidojas jaunas nepilnības un cenu ierobežojumi;
16. apzinās novecošanas problēmu; uzsver kolektīvās otrā pīlāra fondēto pensiju vērtību papildus piemērotām, uz solidaritāti balstītām pirmā pīlāra pensiju shēmām un atbalsta īpašu pensiju fondus reglamentējošu Direktīvu 2003/41/EK¹ par papildpensijas kapitāla uzkrāšanas institūciju darbību un uzraudzību;
17. konstatē, ka pārāk daudziem ES pilsoņiem tiek liegta iespēja saņemt finanšu pamatpakalpojumus; pieprasa Komisijai veikt pētījumu par tādu pakalpojumu pieejamību kā bankas kontu atvēršana, naudas izmaksas bankas automātu izmantošana, norēķināšanās ar maksājumu kartēm un aizņēmumu saņemšana ar zemu procentu likmi; rosina paredzēt vispārējas pakalpojumu saistības finanšu iestādēm, lai tās sniegtu šādus pamatpakalpojumus;
18. atzīmē, ka pieaug specifisku finanšu pakalpojumu sniedzēju skaits, kuri nodrošina pakalpojumus migrantu grupām, veic pārskaitījumus un attīsta islāma valstīm raksturīgo banku praksi; brīdina, ka prasībām, kas izvirzītas šiem jaunās nišas tirgus dalībniekiem, ir jābūt stingrām, bet ne pārāk ierobežojošām, lai uzņēmumi nebūtu spiesti sākt darbību „pelēkajā zonā”, kur to uzraudzība nav iespējama;
19. atzinīgi vērtē arvien pieaugošo interesi par mikrokredītiem, kas kalpo par pamatu pašnodarbinātībai un uzņēmējdarbības sākšanai; pieprasa, lai Bāzeles noteikumi tiktu pielāgoti mikrokredītu portfeļu vajadzībām un lai par mazajiem aizņēmumiem tiktu samazinātas pārlietu lielās izmaksas; mudina Komisiju sagatavot mikrofinansēšanas rīcības plānu, izmantojot Eiropas un citu valstu paraugpraksi;

Informētība par finansēm un pakalpojumu izmantotāju ieguldījums politikas veidošanā

20. uzskata, ka vairāk tiek domāts par integrēta Eiropas finanšu tirgus izveidi, nevis par lielāku izvēles iespēju nodrošināšanu patērētājiem; uzsver, ka ir svarīgi veicināt piekļuvi vajadzīgajai informācijai, informētību par finansēm un objektīvi konsultēt par jautājumiem, kas saistīti ar investīcijām;
21. stingri atbalsta Komisijas iniciatīvu uzlabot finansiālās iespējas un aicina kā Komisiju, tā arī dalībvalstis pastiprināt centienus, lai ne tikai izveidotu īpašas programmas un tīmekļa

¹ OV L 235, 23.09.2003., 10. lpp.

vietnes, bet arī padarītu tās par pamatizglītības neatņemamām sastāvdaļām;

22. atzinīgi vērtē Finanšu pakalpojumu patērētāju grupas izveidi un centienus iesaistīt pakalpojumu izmantotāju pārstāvjus ekspertu grupās un savstarpējās konsultācijās; atzīmē, ka finanšu nozarē patērētāji un galalietotāji, piem., MVU, savu viedokli izsaka gausi; iesaka veidot Eiropas budžeta līniju, lai finansētu patērētāju un MVU organizāciju zināšanu apguvi par finanšu tirgu, tādējādi sniedzot ieguldījumu *FSAP* konsultāciju procesos;

Labāka likumdošana

23. pilnībā apzinās labākas likumdošanas un profesionālo ietekmes novērtējumu mērķus un uzsver, ka novērtējumos ir jāņem vērā ne tikai finanšu aspekti, bet lielā mērā arī sociālie, sabiedrības, vides, kultūras un citi aspekti;
24. atzinīgi vērtē komiteju vienošanos un apņemas pieņemt ar finanšu jomu saistītos instrumentus; iesaka līdzīgi pārveidot pirms *Lamfalussy* procesa pieņemtos instrumentus; uzstāj, lai 2. līmeņa (L2) komitejās būtu ļauts piedalīties Parlamenta novērotājiem;
25. apņemas visos iespējamajos gadījumos veikt operatīvas likumdošanas procedūras, tomēr brīdina, ka nolīgumu iesniegšana pirmajam lasījumam nedrīkst ietekmēt lēmumu pieņemšanas kvalitāti vai apdraudēt demokrātijas procesu; iesaka novērtēt šos procesus un izstrādāt kārtības noteikumus, lai garantētu pārskatāmību un demokrātisku uzraudzību;

Sistēmiskie riski

26. ņem vērā novatoriskus riska mazināšanas paņēmienus, atvasināto kredītu tirgu ievērojamo pieaugumu, lielu Eiropas finanšu grupu pieaugošo sistēmisko svarīgumu un privātā kapitāla un finanšu iestāžu, kas nav bankas — piem., drošības fondu —, nozīmes palielināšanos;
27. atzīmē, ka šādu tirgus pārmaiņu dēļ mainās arī sistēmiskā riska veids, būtība un tā nodošana un rezultātā mainās arī esošo sākotnējo risku mazināšanas līdzekļu efektivitāte; pieprasa noteikt un novērtēt sistēmisko risku avotus un to pamatā esošās finanšu krīzes dinamiku aprakstīto pārmaiņu kontekstā;
28. pauž bažas, ka pašreizējā fragmentētā uzraudzības sistēma atpaliek no finanšu tirgus dinamikas un nenodrošina atbilstošu un ātru reakciju gadījumos, kad kāda nozīmīga sistēmiska krīze skar vairāk par vienu dalībvalsti;
29. atzinīgi vērtē Ekonomikas un finanšu padomes lēmumu ieviest krīžu pārvaldību, lai pārbaudītu attiecīgo uzraudzības iestāžu, finanšu ministru un centrālo banku reakcijas atbilstību, un mudina papildus izveidot kopīgu darba grupu, lai tā sagatavotu drosmīgus secinājumus pat tad, ja tie nav politiski viennozīmīgi;

Noteikumu un uzraudzības struktūra

30. ir patīkami pārsteigts par Eiropas regulatoru komiteju (*CESR*, kur ietilpst Eiropas Banku

uzraudzības komiteja un Eiropas Apdrošināšanas un fondēto pensiju uzraudzības komiteja) veikto darbu, sniedzot padomus par jautājumiem, kas saistīti ar tirgu darbību, konsultējot Komisiju un Padomes L2 komitejas un pats galvenais — gūstot panākumus regulatoru un uzraudzības iestāžu prakses konvergencē;

31. mudina trīs 3. līmeņa (L3) komitejas uzlabot starpnozaru noteikumu saskanību un uzraudzības noteikumus attiecībā uz lielām finanšu grupām, kas strādā ar vienādiem vai līdzīgiem produktiem, un nepieciešamības gadījumā konsultēt likumdevējus par noteikumu pārskatīšanu;
32. aicina L2 un L3 komitejas ierobežot valstu tiesības brīvi pieņemt lēmumus un papildu regulējošos noteikumus; uzskata, ka būtu lietderīgi, ja L3 komitejas pastiprinātu savu darbību, pieņemot lēmumus ar kvalificētu balsu vairākumu;
33. uzsver tādu Eiropas uzraudzības iestāžu vienotas sistēmas nozīmību, kuras savstarpēji sadarbojas, spēj nodrošināt gan lielu finanšu iestāžu, gan vietēja mēroga uzņēmumu efektīvu uzraudzību, kas sakņojas nacionālajās tradīcijās; uzsver, ka šīs sistēmas visiem dalībniekiem ir jāņem vērā šādas tradīcijas tik lielā mērā, cik tās palīdz tiem veikt uzņēmumu uzraudzību uz vietas;
34. atzīmē, ka, lai gūtu patiesu ieskatu par tirgus nozīmīgāko dalībnieku sistēmiskajiem un piesardzīgajiem riskiem, pašreizējā sadarbības sistēma nav efektīva, un izsaka atbalstu sistēmas iekšienē izveidotai un labi aprīkotai Eiropas piesardzīgās uzraudzības izpildiestādei, kuras kompetencē būtu uzraudzīt gan lielus pārrobežu, gan starpnozaru finanšu konglomerātus; iedrošina dalībvalstis un centrālās bankas slēgt nolīgumus un izveidot rīcības kodeksus par augsta līmeņa struktūras finansiālo atbalstu attiecībā uz atbrīvošanu no atbildības un pienākuma būt par pēdējo aizdevēju;
35. apzinās, ka daudzās dalībvalstīs vilcināšanās deleģēt kompetenci vadošām vai vietējām uzraudzības iestādēm, iespējams, ir iemesls, kāpēc tās nevēlas pieņemt šādu virsstrukturū; uzsver, ka mazo regulatoru dalība centrālajā sistēmā tomēr palielinās viņu ietekmi salīdzinājumā ar pašreizējo situāciju, kad tiem lielā mērā jāpaļaujas uz dažām lielām pašmāju uzraudzības iestādēm;
36. pozitīvi vērtē uzraudzības iestāžu kolēģijas, kas nodarbojas ar jautājumiem, kas saistīti ar vairākām jurisdikcijām pakļautiem finanšu konglomerātiem; atzīmē, ka šīm kolēģijām tomēr nav valstisku pilnvaru deleģēt kompetences, pieņemt lielāko daļu lēmumu vai vienkārši kolēģijas darbības nodrošināšanai piesaistīt pietiekamus līdzekļus un speciālistus; ir nobažījies, ka šādas brīvprātīgas sadarbības ierobežojumi parādās arī tad, kad rodas īstas krīzes situācija;
37. uzskata, ka būtu vēlams precīzāks lomu sadalījums starp Padomi, Komisiju un L3 komitejām; uzskata arī, ka, lai būtu spēcīga uzraudzība (īpaši gadījumos, kad ir nepārprotama sasaiste ar konkurences jautājumiem), ir vajadzīga augsta līmeņa objektivitāte un neitralitāte, ko nav iespējams savienot ar pārāk politizētu profilu;
38. atzinīgi vērtē Ekonomikas un finanšu padomes lēmumu līdz 2007. gada oktobrim izveidot Finanšu pakalpojumu komitejas apakšgrupu, kas būs atbildīga par ilgtermiņa

uzraudzības jautājumu risināšanu; sagaida, ka šī grupa sniegs objektīvu pašreizējās situācijas novērtējumu; atkārtoti uzsver priekšlikumu veidot jaunu grupu, iekļaujot tajā vairāku iestāžu kompetentas personas, lai stimulētu noteiktu turpmāko pasākumu veikšanu finanšu noteikumu un uzraudzības struktūras integrēšanai un efektīvai īstenošanai;

39. aicina Iestāžu uzraudzības grupu neaprobežoties tikai ar tehniskā procesa uzraudzīšanu, bet izmantot tās rīcībā esošo pieredzi, lai veicinātu turpmākās diskusijas, kas rudenī palīdzēs izveidot galīgos secinājumus;

Vispārējā ietekme

40. uzskata, ka uzraudzības struktūra un Eiropas līmeņa augšējais segments varētu pastiprināt Eiropas Savienības ietekmi pasaulē un nodrošināt tai vienādu līdzsvaru ar ASV dominējošo lomu tādās pašregulējošās iestādēs kā Starptautisko grāmatvedības standartu padomē; cer, ka būs iespējams atkal padarīt SVF par īstu vispasaules monetāro iestādi, ar kuras palīdzību novērst krīzes un atjaunot līdzsvaru pasaulē;
41. uzsver ASV iestāžu veikto Bāzeles II prasību ieviešanas un *SEC* īstenotās grāmatvedības standartu savstarpējās atzīšanas nozīmību un aicina veikt ciešāku sadarbību starp Eiropas Savienību un Amerikas Savienotajām Valstīm, uzraugot ieguldījumu instrumentus, piem., drošības fondus, kurus raksturo spēcīgs sviras efekts;
42. atzīmē Eiropas Savienības šībrīža vadošo lomu, strādājot pie projekta „Maksātspēja II”, un paredz, kas tas ietekmēs vispārējo regulatoru struktūru un standartu noteikšanas pasākumus, ko īsteno Starptautiskā Apdrošināšanas regulatoru asociācija;

o o
o

43. uzdod priekšsēdētājam nosūtīt šo rezolūciju Padomei un Komisijai.

PASKAIDROJUMS

Finanšu pakalpojumu rīcības plāns ir veicinājis saskaņota un labi funkcionējoša Eiropas kapitāla tirgus izveidošanu, kurš iegūst vadošas pozīcijas pasaulē ne tikai tā kvalitātes un noteikumu viengabalainības dēļ. Šobrīd jautājums ir, kurš gūst labumu no šiem panākumiem? Vai galalietotāji gūst labumu tikpat lielā mērā kā lielie starptautiskie dalībnieki, kuri nostiprina savu starptautisko lomu konsolidācijā, kā rezultātā tie iegūst diezgan vadošas pozīcijas finanšu tirgus virsotnē?

Konsolidācija tirgus virsotnē ir spēcīga, un tajā atrodas 30–40 lielākie starptautiskie finanšu dalībnieki, kuri lielā mērā koncentrējušies dažās dalībvalstīs. Uzņēmumu apvienošanās un pārņemšana ir bijusi intensīva, un jauno dalībvalstu tirgos dominē ārzemju dalībnieki. Robežas starp nozarēm arvien vairāk izplūst tādu direktīvu dēļ kā *MiFID*, kas ir novedusi pie tādām iniciatīvām kā Tirkīza projekts alternatīvo tirdzniecības sistēmu jomā, un *CRD*, kā arī projekts „Maksātspēja II”, kas piedāvā konverģences iespējamību banku un apdrošināšanas darbībās, izmantojot uzlabotas riska vadības sistēmas.

Augsts konsolidācijas līmenis var novest pie konkurences tiesību problēmām un tirgus nepilnībām. Vai biržas sarakstā iekļauts liels uzņēmums (iekļauts kādas lielas, pilnībā konsolidācijas procesā iesaistītas biržas sarakstā) var izdzīvot bez kādas no trīs lielāko novērtēšanas aģentūru veikta novērtējuma, bez virsotnē esošas investīciju bankas pakalpojumiem, veicot lielākus uzņēmumu apvienošanās vai pārņemšanas darījumus, vai arī bez kāda no četru lielo audita uzņēmumu sniegtajiem pakalpojumiem finanšu pārskata sagatavošanā?

Kas notiek aiz Londonas „Ķīnas mūra” un citos finanšu centros? Vai tirgus augšgalā ir pietiekama konkurence? Šis ir pirmais šajā ziņojumā izvirzītais jautājums, kas rosina veikt dziļāku ekonomiskās ietekmes pētījumus, kā arī mudina Konkurences ĢD veikt nozaru izmeklēšanas, ja iespējams, sadarbojoties ar ASV un citu pasaules valstu varas iestādēm.

Otra svarīga aktuāla parādība ir straujā tādu alternatīvo ieguldījumu uzņēmumu izaugsme, kuri bieži vien atrodas eksotiskās vietās ārpus ES. Vai privātās kapitāla sabiedrības un drošības fondi reālajai ekonomikai dod vēlamus ieguldījumus jauninājumiem, ilgtspējīgai izaugsmei, kvalitatīvāku darbavietu radīšanai un sociālajai kohēzijai? Vai arī tās ieguvušas daudz lielākas sviras iedarbībai uz uzņēmumu parādu slogu, degradējot to parāda statusu un padarot sarežģītākus un savstarpēji atkarīgākus riskus, kas saistīti ar sarežģītiem finanšu produktiem, piemēram, atvasinātajiem kredīta riska instrumentiem? Vai drošības paņēmieni, kuri samazina atsevišķu ieguldītāju riskus, ir spējīgi sadalīt un mazināt riskus makrolīmenī, vai arī vienīgais, pie kā tie noved, ir bara instinkts?

Komisārs *C. McCreevy* līdz šim, šķiet, atbalsta vienīgi tādus alternatīvos ieguldītājus kā likviditātes nodrošinātājus un aktīvus akcionārus. Visvairāk viņš ir norūpējies par to, lai tiktu likvidēti privāto līdzekļu izvietojuma šķēršļi, un pretojas jebkurām diskusijām par papildu regulējumu. Uzraudzības iestādes, centrālās bankas un ECB, tāpat kā viņu ASV partneri, kļūst informētāki par finanšu stabilitāti un ar to saistītajiem sistēmiskajiem riskiem. Ir sāktas atsevišķas izmeklēšanas par tirgus manipulācijām un iekšējās informācijas ļaunprātīgu

izmantošanu. Pieaugošā uzņēmumiem piemērotā obligātā līdzekļu proporcija un parādu attiecība, pieaugošais banku apdrošināšanas risks, arvien sarežģītākā finansiālo paņēmieni struktūra, kas paredzēta risku dažādošanai un sadalīšanai, (piemēram, atvasinātie kredīta riska instrumenti) ir noveduši pie brīdinājumiem un izmeklēšanām. Lielākas dažādošanas un likviditātes redzamā puse ir lielāka ieguldījumu un risku savstarpējā atkarība, kas saistību nepildīšanas gadījumā var novest pie neparedzēta domino efekta visā pasaules finanšu tirgū. Līdztekus atsevišķai sistēmas regulēto daļu izvērtēšanai un uzraudzībai, kā arī labākai neregulēto daļu reģistrēšanai un uzraudzībai, sadarbojoties visām uzraudzības un politiskajā jomā iesaistītajām pusēm, jāveic sistēmisko un darbības risku visaptverošs piesardzīgas makroanalīzes izvērtējums.

Trešais temats šajā ziņojumā ir daudz zemākais integrācijas līmenis finanšu privātpakalpojumu tirgū. Atbilde uz tradicionālo vietējo struktūru pārsvaru privātpersonu finansēšanā nav vienkārša valstu tirgu aptveršana, piespiežot pieņemt ārvalstu produktus un tirdzniecības metodes, pamatojoties uz izcelsmes valsts uzraudzības un patērētāju aizsardzības režīmu pieņemšanu. Patērētāju aizsardzības un uzņēmējdarbības uzraudzības vadības tradīcijas ir spēcīgi iesakņojušās dažādu tiesisko un sociāli ekonomisko sistēmu kontekstā, un to nevajadzētu vienkārši pārveidot par universālu saskaņošanu. Uzmanība būtu vairāk jāpievērš konkrētām mobilo lietotāju pārrobežu vajadzībām, nevis mērķim vietējo lietotāju vidū sekmēt pārrobežu iepirkšanos, lai radītu lielāku konkurenci un lielāku izvēli. Referente labāk gribētu redzēt finanšu uzņēmējdarbību attīstošus izmēģinājumus Viseiropas finanšu produktiem, piemēram, pensijām, hipotēkām vai specifiskiem apdrošināšanas produktiem. Šiem produktiem vajadzētu izstrādāt atbilstīgu uzraudzības sistēmu, līgumtiesību un patērētāju aizsardzību, ko savstarpēji atzītu visi iesaistītie regulatori, lai tie kļūtu pārvietojami pār robežām Eiropas Savienībā.

Tikai pēdējā laikā tradicionālie aizdevumu sniedzēji atzīst un izvairīgi izpilda kredīta pieprasījumu no pašnodarbinātajiem un personām, kuras iepriekš darbojušās neoficiālajā ekonomikā un cenšas sākt pašas savu uzņēmējdarbību. Jūsu referente, pamatojoties uz labāko juridiskās un normatīvās vides praksi Eiropā un ārpus tās, ierosina Komisijai sagatavot rīcības plānu mikrofinansēšanas jomā.

Šajā nodaļā ir pieminēts arī turpmākās demogrāfiskās nelīdzsvarotības ilgtspējīgs finansējums ar noguldījumu garantiju pensiju sistēmu. Līdztekus pirmā pīlāra paaudžu solidaritātes shēmai pensionāru ienākumu nodrošinājumam, nozīme ir arī otrā pīlāra uzņēmumu pensiju shēmai. Lielais uzdevums ir padarīt tās pieejamas ne tikai dažiem izredzētajiem. Īpašā solidaritāte, kura pamatojas uz 2. pīlāra *DB* sistēmām, būtu jāattīsta tālāk un nebūtu jāneitralizē un jāapdraud ar regulām un noteikumiem, kuri noved pie kvalitatīvi pasliktinātas (*DC*) sistēmas, kurā visus ieguldījuma riskus uzliek individuālajam dalībniekam. Konsultatīvajai uzraudzībai specifiskā PKUI direktīva būtu jānošķir no visaptverošās projekta „Maksātpēja II” pieejas.

Piekluve pamatpakalpojumiem ir vēl viena liela problēma. Bankas norēķinu konts, piekluve naudas izmaksas banku automātiem, karšu vai citām drošām maksājumu sistēmām, iespēja veikt naudas pārvedumu par zemu samaksu, uzkrāt vai aizņemties naudu — tās ir pamatvajadzības, kurām būtu jābūt pieejamām katram pilsonim. Tomēr tas ne visur tā ir. Zems ienākumu līmenis, iepriekšējā parādsaistību reģistrēšana, dzīvošana nepareizajā rajonā vai pat nepareizs vārds lielam skaitam Eiropas iedzīvotāju liedz kļūt par bankas klientu un izmantot finanšu pamatpakalpojumus. Komisija lūdz sākt Eiropas pētījumu, lai izvērtētu finanšu pamatpakalpojumu pieejamību un to, kādā veidā un cik lielā mērā ir vēlams un

iespējams finanšu iestādēm uzlikt par vispārēju pienākumu sniegt šos pamatpakalpojumus.

Ceturtais ieteikumu kopums ir veltīts izglītošanai finanšu jautājumos un lietotāju ieguldījumam politikas veidošanas procesā. Finanšu vidē, kurā izplatās jauni un sarežģīti produkti un viltīgas pārdošanas un tirdzniecības metodes, nepietiek vienkārši ar apgalvojumu, ka – jo lielāka ir izvēle, jo labāk patērētājiem. Līdztekus pārredzamības prasībām un aizsardzības sistēmai valsts pārziņā ir arī rūpes par patērētāju kompetenci un zināšanām finanšu jomā. ESAO 2005. gada pētījumā ieteica palielināt centienus finanšu izglītības un spēju attīstīšanai. Pēdējie pētījumi atklāj neērto patiesību, kuras viens no pārsteidzošākajiem pierādījumiem ir tas, ka jaunajai paaudzei izpratnes ir pat mazāk, nekā viņu vecākiem. Ir redzams, ka finanšu spēju paaugstināšana un izglītošanas uzlabošana, izmantojot īpašas programmas un interneta vietnes, un arī kā neatņemamu sastāvdaļu pamatizglītībā ir obligāta, kaut arī to nedrīkst uzskatīt par aizstājēju piesardzīgai aizsardzībai un uzraudzībai.

Salīdzinot ar finanšu pakalpojumu sniedzēju milzīgo ietekmi Eiropas līmeņa likumdošanas un politikas veidošanā, patērētāji un tādi pakalpojumu izmantotāji kā MVU šo procesu praktiski neietekmē. 2004. gadā Komisija izveidoja *FIN-USE*, kurā 14 neatkarīgi eksperti deva individuālu ieguldījumu daudzās finanšu tirgus dokumentācijās, pie kā strādā Iekšējā tirgus un pakalpojumu ĢD. To atbilstība un efektivitāte tiks izvērtēta šī gada pavasarī. Līdztekus šim akadēmiskajam forumam kā ĢD SANCO apakšgrupa dialogam ar patērētājiem 2006. gada vasarā izveidoja finanšu pakalpojumu patērētāju grupu, kuras nolūks ir panākt ciešākas attiecības ar patērētāju organizācijām. Mūsu pašu pieredze Eiropas Parlamentā parāda, ka dažādu finanšu pakalpojumu rīcības plāna dokumentu sagatavošanā patērētāji un gala lietotāji ir pārstāvēti ļoti nepietiekami. Referente ierosina Komisijai apsvērt iespēju atbalstīt un finansēt ekspertus, kas ir tieši saistīti vai pat izvirzīti Eiropas finanšu tirgus produktu un pakalpojumu patērētāju un lietotāju organizācijās, kuri spēs izsekot visām konsultatīvajām un regulējošajām darbībām finanšu pakalpojumu rīcības plānā.

Institucionālajā jomā referente vairākkārt atkārtoti Eiropas Parlamenta Ekonomikas un monetārās komitejas izvēlēto nostāju, kas pievērš uzmanību labākam regulējumam cita starpā ar ietekmes novērtējumiem un saskaņīgu ieviešanas īstenošanu. Komitoloģijas nolīgums ir apstiprināts un prasība ir pēc EP novērotājiem 2. līmeņa komitejās ir izteikta atkārtoti.

Plaša uzmanība ir veltīta regulējuma un uzraudzības struktūrai. Referente brīdina, ka pašreizējā sadrumstalotā uzraudzības sistēma var nebūt spējīga turēties līdzīgai finanšu tirgus dinamikai, jo īpaši jauno sarežģīto produktu pārraudzībā un to mijiedarbībā un ietekmē makrolīmenī. Lai gan pašreizējo sistēmu var uzskatīt par spējīgu nodrošināt efektīvu uzņēmējdarbības uzraudzību valstu tradīciju un uz vietas veikto uzraudzības prakšu kontekstā, referente norāda uz uzraudzības sistēmu, kas pamatojās uz esošajām vietējām struktūrām un uzraudzības un ieviešanas tradīcijām, kuras ietver arī labi nodrošinātu Eiropas līmeņa izpildvaru, kurai ir pilnvaras veikt konsultatīvo un sistēmisko risku uzraudzību lielos starpnozaru finanšu konglomerātos.

Viņa atzinīgi vērtē kopējās Padomes un ECB darba grupas darbības, kuras izmanto 2006. gada aprīlī krīžu simulācijā gūto pieredzi, kā arī Finanšu pakalpojumu komitejas apakšgrupas, kas risinās uzraudzības struktūras problēmas ilgā laika posmā, izveidi. EP priekšlikums izveidot jaunu augsta līmeņa padomdevēju grupu, iesaistot ekspertus, ir vairākkārt atkārtots, un starpiestāžu uzraudzības grupu mudina ievilkt nākotnes attīstības

līnijas *Lamfalussy* procedūrai. Rudenī sniegs dažādus ziņojumus, lai izvērtētu situāciju un izveidotu pamatu nākamajām darbībām regulējošajā un uzraudzības struktūrā.

Tālākai rīcības plāna finanšu pakalpojumu sniegšanai attīstībai un sekmēm ir nepieciešama uzticama, profesionāla un spējīga Eiropas uzraudzības struktūra, kas var atbilstīgi stāties pretī 30 vai pat vēl mazāk, ja notiek turpmāka konsolidācija, lieliem Eiropas līmeņa dalībniekiem, un kura arī ārējā līmenī var nostiprināt Eiropas ietekmi uz pasaules noteikumiem un pieprasīt dalībniekiem, kas darbojas Eiropas tirgos, bet atrodas ārpus Eiropas Savienības, tos īstenot.